

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 24 februari 2005

Ö 4050-03

KLAGANDE

Hotellus International Aktiebolag, 556030-2506, Box 5364,
102 49 STOCKHOLM

Ombud: advokaterna LH och TL

SAKEN

Klagan över domvilla

TIDIGARE AVGÖRANDE

Högsta domstolen, beslut den 29 september 2003 i mål Ö 1420-03

Svea hovrätt meddelade den 17 mars 2003 beslut i mål mellan International Hotel Consultant B.V. (IHC) och Hotellus International Aktiebolag (Hotellus) angående återförvisning av mål om fordran. Sedan IHC överklagat hovrättens beslut meddelade Högsta domstolen den 29 september 2003 prövningstillstånd i målet.

Hotellus har yrkat att Högsta domstolen undanröjer beslutet att meddela prövningstillstånd, beslutar att inte meddela prövningstillstånd samt undanröjer föreläggandet för Hotellus att yttra sig över överklagandet. Till grund för sina yrkan-

den har Hotellus åberopat att Högsta domstolens beslut att meddela prövnings-tillstånd i målet utgör domvilla enligt 59 kap. 1 § första stycket 3 och 4 § rättegångsbalken.

Klagan över domvilla är ett särskilt rättsmedel som gör det möjligt för part att på extraordinär väg få ett avgörande undanröjt när det har förekommit ett formellt fel i rättegången. De avgöranden som kan bli föremål för klagan över domvilla torde i huvudsak överensstämma med dem som kan bli föremål för resning. Resning kan i princip komma i fråga beträffande alla slag av avgöranden, alltså vanliga domar, mellandomar och deldomar samt slutliga och icke slutliga beslut (Welamson, Rättegång VI, 3 uppl., s. 209).

I likhet med vad som gäller för rättsmedlet resning, krävs som princip för prövning i sak av en klagan över domvilla att det angripna avgörandet har vunnit laga kraft (59 kap. 1 § första stycket och 4 § rättegångsbalken).

Såsom ytterligare förutsättning för en prövning av en ansökan om resning gäller att ett beslut om resning skall fylla en funktion för sökanden (se bl.a. NJA 1996 s. 676). Kravet att resningen skall fylla en funktion innebär bl.a. att det avgörande som angrips inte skall vara överspelat (se NJA 1990 s. 576). Vidare inbegriper i de flesta fall den nu nämnda förutsättningen för prövning att sökanden inte kan komma till sin rätt genom användande av ett enklare medel än det extraordinära rättsmedlet. Detta innebär att det angripna avgörandet som regel skall äga rättskraft för att kunna bli föremål för resning. Att kravet på rättskraft dock inte är undantagslöst framgår bl.a. av rättsfallet NJA 1988 s. 429. I fallet, som gällde ett interimistiskt beslut om överflyttande av vårdnad om barn, uttalade Högsta domstolen att det inte är ett oeftergivligt krav att beslutet äger rättskraft under förutsättning att en resning ändå fyller ett praktiskt behov. Om sådant behov inte före-

ligger avvisas ansöknings om resning (se NJA 1992 s. 420). Möjligheten att få till stånd en helt ny prövning av en genom dom eller slutligt beslut redan avgjord fråga inverkar däremot inte på förutsättningarna för att uppta en ansökan om resning i sak, men kan ha en betydelse för den faktiska möjligheten att erhålla resning, se rättsfallen NJA 1993 s. 226 samt NJA 2003 s. 618. Vad nu sagts om förutsättningen för att en ansökan om resning skall upptas till prövning i sak bör även gälla klagan över domvilla.

Ett beslut att meddela prövningstillstånd kan vara begränsat till en viss fråga i målet eller till en viss del av målet (s.k. partiellt prövningstillstånd) eller avse hela målet i den utsträckning det har överklagats (54 kap. 11 § första och tredje styckena rättegångsbalken). Beslut om prövningstillstånd kan inte överklagas. Ett prövningstillstånd som inte har begränsats torde inte senare kunna inskränkas; däremot kan ett partiellt prövningstillstånd genom ett nytt beslut senare utvidgas om Högsta domstolen i sitt första beslut förklarat frågan om meddelande av prövningstillstånd i målet i övrigt vilande helt eller delvis (andra stycket i nyss nämnda paragraf). Av det nu anförda torde följa att ett beslut om partiellt prövningstillstånd i sistnämnda fall inte äger rättskraft såvitt avser begränsningen av prövningen av saken eftersom det kan komma att utvidgas, medan ett beslut om prövningstillstånd utan begränsningar får anses äga rättskraft.

I litteraturen har gjorts gällande att resning inte torde vara möjlig beträffande beslut att meddela prövningstillstånd (Welamson, a.a., s. 211 och Fitger, Rättegångsbalken, s. 58:65). Närmare skäl för denna ståndpunkt har inte anförts och det framgår därför inte om skälet för denna är hänförligt till förutsättningarna för att pröva ansökan i sak eller förutsättningarna för bifall till denna. Motsvarande uttalande har inte gjorts beträffande klagan över domvilla. Det kan vara så att de skillnader som föreligger mellan resnings- och domvilloinstitutet såvitt avser de materiella förutsättningarna för prövningen kan ha betydelse också vid bedömningen av möjligheten till prövning.

Ett beslut att meddela prövningstillstånd kan som redogjorts för ovan inte överklagas och det kan inte uteslutas att det kan bli föremål för prövning i den ordning som gäller för klagan över domvilla, om det i det enskilda fallet framgår att en prövning av denna klagan har en funktion att fylla i enlighet med vad som ovan angetts. Denna situation torde dock endast undantagsvis föreligga.

Vad Hotellus har anfört till stöd för sin klagan över domvilla utgör omständigheter som kan beaktas vid den fortsatta handläggningen i Högsta domstolen av tvistemålet mellan IHC och Hotellus, varför en prövning inte fyller en praktisk funktion. Högsta domstolen avvisar därför Hotellus klagan över domvilla.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Regner, Lundius, Lindeblad (referent), Calissendorff och Widebeck
Föredragande revisionssekreterare: Hullmann